

પૃથ્વીનું તાપમાન બેકાબૂ બની રહ્યું છે

યુ.એન.એ ચેતવણી આપી છે કે આવતા પાંચ વર્ષમાં ધરતીનું તાપમાન ૧.૫ ડિગ્રી જેટલું વધી શકે છે. પાંચ વર્ષ પહેલાં પેરિસ સંધિ વખતે વૈશ્વિક નેતાઓએ તાપમાનની જે મર્યાદા નક્કી કરી હતી હુનિયા તેની સમીપ પહોંચી ચૂકી છે. યુ.એન.ના રિપોર્ટમાં આશંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી છે કે આગામી દાયકા કે એ પછી તાપમાન અંદર વધી શકે છે.

બળતણના ઉપયોગને ઉત્સર્જિત થતો પુમાડો હવાને ઝેરી બનાવી રહ્યો છે. પૃથ્વીના તાપમાનમાં થઈ રહેલા વધારો એટલે કે ગ્લોબલ વોર્મિંગને રોકવા વૈજ્ઞાનિકો વર્ષોથી ચેતવણી આપી રહ્યાં છે. ક્લાયમેટ ચેન્જ પર લગામ કસવા સૌથી પહેલાં ૧૯૯૨માં રિયો ડી જાનેરો ખાતે યુ.એન. દ્વારા અર્થ સમિટિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું જેમાં વિશ્વના ૧૭૪ દેશોએ ભાગ લીધો.

થયેલો ક્યોટો પ્રોટોકોલ છે. આ સંધિ અંતર્ગત તમામ દેશોએ સાથે મળીને નિર્ણય લીધો કે ૨૦૧૨ સુધીમાં તાપમાનમાં વધારા માટે જવાબદાર ગ્રીન હાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનમાં ૧૯૯૨ના ગ્રીન હાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનના સ્તરની ૫.૨ ટકા કમી કરવામાં આવે. જોકે આ સમજૂતિ છેક ૨૦૦૫માં અમલમાં આવી.

ક્યોટો પ્રોટોકોલ બાદ પણ ક્લાયમેટ ચેન્જ પર વધારે એક સેલ્સિયસનાં આદેશ લક્ષ્યાંકને લઈને એક વ્યાપક સમજૂતિ થઈ. આ બેઠકમાં ઘડાયેલા ૧૮ પાનાના દસ્તાવેજને પેરિસ સમજૂતિ કહેવામાં આવે છે.

ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ સુધીમાં આ સમજૂતિ પર ભારત સહિત ૧૯૧ દેશોએ હસ્તાક્ષર કરીને પોતાની મહાર લગાવી હતી. આ સમજૂતિ અંતર્ગત તમામ સભ્ય દેશોએ પોતાના કાર્બન ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો કરવાનો છે.

વાતાવરણમાં કાર્બન ડાયોક્સાઈડનું જે પ્રમાણ હોવું જોઈએ તેનો બે તૃતીયાંશ હિસ્સા આપણે અત્યાર સુધીમાં વાતાવરણમાં ભેળવી ચૂક્યા છીએ. જો ક્લાયમેટ ચેન્જ પર અંકુશ રાખવો હોય તો ૨૦૨૦ સુધીમાં ગ્રીન હાઉસ ગેસોનું ઉત્સર્જન ચરમસીમાએ હોવું જોઈએ પરંતુ વર્તમાન પરિસ્થિતિ જોતા એ પછી પણ આવા ગેસોનું પ્રમાણ વધ્યાં જ કરે એવી પૂરી સંભાવના છે. ૨૦૫૦ સુધીમાં હુનિયાભરમાં

ચૂક્યા કે પર્વાવરણ નવા પાના મામલે પોઈન્ટ ઓફ નોનરેટને વધી નજીક આવી રહી છે. તેમણે કાર્બન ગેસોના ઉત્સર્જનમાં કપાત લાવવાના ઔદ્યોગિક દેશોના પ્રયાસોને અપૂરતા ગણાવ્યાં છે. તો યુરોપિયન ક્લાયમેટ ફાઉન્ડેશનનો દાવો છે કે અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે પેરિસ સમજૂતિથી અમેરિકાને અળગું કરી દીધું છે અને ભારત, રશિયા અને બ્રાઝિલ જેવા દેશો પણ પોતાની જવાબદારીઓને લઈને ખાસ ઉત્સાહિત નથી.

બે વર્ષ પહેલાં પોલેન્ડના કાટોવિસ્કે શહેર ખાતે યોજાયેલી ક્લાયમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સમાં એક કામ કરે એવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્સર્જન વ્યાપાર વ્યવસ્થા બનાવવી અને ગરીબ દેશોને પર્વાવરણ સંબંધિત નુકસાન બદલ વળતર આપવાની વાત થઈ હતી. ગરીબ દેશોને આવતા વર્ષી ૧૦૦ અબજ ડોલરની રકમ આપવામાં આવશે પરંતુ હજુ સુધી એ વાતે મતભેદ છે કે અગાઉના વર્ષોમાં થયેલા પર્વાવરણના નુકસાનનો બદલો કેવી રીતે વાળવો.

બરી સમસ્યા એ વાત છે કે જો હુનિયાના તમામ દેશો પણ ગ્રીનહાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનમાં કમી લાવવાના પોતાના વાચદા પૂરા કરી દે તો પણ હુનિયાનું તાપમાન ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ પહેલાના સ્તરથી ઓછામાં ઓછું ત્રણ ડિગ્રી સેલ્સિયસ વધી જશે. વૈજ્ઞાનિકોનું કહેવું છે કે આટલા ઊંચા તાપમાનના વધારાની પર્વાવરણ પર અત્યંત ખરાબ અસરો થશે.

તાપમાનની વધી રહેલી દરેક ડિગ્રી સાથે પૃથ્વી વિનાશ તરફ ધકેલાઈ રહી છે અને જો ગ્લોબલ વોર્મિંગ ઉપર લગામ કસવામાં ન આવી તો આવનારા સમયમાં મોસમમાં ખતરનાક ફેરફારો આવશે જે કરોડો લોકો માટે જીવલેણ સાબિત થશે

સંશોધકોએ અત્યાર સુધી જે જાણકારી હાંસલ કરી છે તેનો કલિતાઈ એટલો જ નીકળે છે કે ગ્લોબલ વોર્મિંગ અર્થાત પૃથ્વીનું તાપમાન ભયજનક રીતે વધી રહ્યું છે અને એના માટે મનુષ્યની ઔદ્યોગિક વિકાસ માટેની આંધળી દોટ જવાબદાર છે. છેલ્લા થોડા વર્ષોથી વિજ્ઞાનીઓ રીતસરની કાગારોળ મચાવી રહ્યાં છે કે કાર્બન ઉત્સર્જન કરતા બળતણોના વપરાશ પર અંકુશ મૂકો નહીંતર પરિણામો ગંભીર આવશે. પરંતુ પેટ્રોલિયમ અને કોલસાના જેવી પ્રમાણ જ સૌથી વધારે છે.

ડિસેમ્બર ૨૦૧૫માં પેરિસ ખાતે યોજાયેલી કોન્ફરન્સ ઓફ પાર્ટીઝની ૨૧મી બેઠકમાં કાર્બન ઉત્સર્જનમાં કાપ મૂકવા અને એ દ્વારા વૈશ્વિક તાપમાનની વૃદ્ધિને ૨ ડિગ્રી સેલ્સિયસની અંદર રાખવાની અને ૧.૫ ડિગ્રી

સેલ્સિયસનાં આદેશ લક્ષ્યાંકને લઈને એક વ્યાપક સમજૂતિ થઈ. આ બેઠકમાં ઘડાયેલા ૧૮ પાનાના દસ્તાવેજને પેરિસ સમજૂતિ કહેવામાં આવે છે.

વાતાવરણમાં કાર્બન ડાયોક્સાઈડનું જે પ્રમાણ હોવું જોઈએ તેનો બે તૃતીયાંશ હિસ્સા આપણે અત્યાર સુધીમાં વાતાવરણમાં ભેળવી ચૂક્યા છીએ. જો ક્લાયમેટ ચેન્જ પર અંકુશ રાખવો હોય તો ૨૦૨૦ સુધીમાં ગ્રીન હાઉસ ગેસોનું ઉત્સર્જન ચરમસીમાએ હોવું જોઈએ પરંતુ વર્તમાન પરિસ્થિતિ જોતા એ પછી પણ આવા ગેસોનું પ્રમાણ વધ્યાં જ કરે એવી પૂરી સંભાવના છે. ૨૦૫૦ સુધીમાં હુનિયાભરમાં

ચૂક્યા કે પર્વાવરણ નવા પાના મામલે પોઈન્ટ ઓફ નોનરેટને વધી નજીક આવી રહી છે. તેમણે કાર્બન ગેસોના ઉત્સર્જનમાં કપાત લાવવાના ઔદ્યોગિક દેશોના પ્રયાસોને અપૂરતા ગણાવ્યાં છે. તો યુરોપિયન ક્લાયમેટ ફાઉન્ડેશનનો દાવો છે કે અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે પેરિસ સમજૂતિથી અમેરિકાને અળગું કરી દીધું છે અને ભારત, રશિયા અને બ્રાઝિલ જેવા દેશો પણ પોતાની જવાબદારીઓને લઈને ખાસ ઉત્સાહિત નથી.

બે વર્ષ પહેલાં પોલેન્ડના કાટોવિસ્કે શહેર ખાતે યોજાયેલી ક્લાયમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સમાં એક કામ કરે એવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્સર્જન વ્યાપાર વ્યવસ્થા બનાવવી અને ગરીબ દેશોને પર્વાવરણ સંબંધિત નુકસાન બદલ વળતર આપવાની વાત થઈ હતી. ગરીબ દેશોને આવતા વર્ષી ૧૦૦ અબજ ડોલરની રકમ આપવામાં આવશે પરંતુ હજુ સુધી એ વાતે મતભેદ છે કે અગાઉના વર્ષોમાં થયેલા પર્વાવરણના નુકસાનનો બદલો કેવી રીતે વાળવો.

યુ.એન.એ ચેતવણી આપી છે કે આવતા પાંચ વર્ષમાં ધરતીનું તાપમાન ૧.૫ ડિગ્રી જેટલું વધી શકે છે. પાંચ વર્ષ પહેલાં પેરિસ સંધિ વખતે વૈશ્વિક નેતાઓએ તાપમાનની જે મર્યાદા નક્કી કરી હતી હુનિયા તેની સમીપ પહોંચી ચૂકી છે. યુ.એન.ના રિપોર્ટમાં આશંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી છે કે આગામી દાયકા કે એ પછી તાપમાન અંદર વધી શકે છે.

બળતણના ઉપયોગને ઉત્સર્જિત થતો પુમાડો હવાને ઝેરી બનાવી રહ્યો છે. પૃથ્વીના તાપમાનમાં થઈ રહેલા વધારો એટલે કે ગ્લોબલ વોર્મિંગને રોકવા વૈજ્ઞાનિકો વર્ષોથી ચેતવણી આપી રહ્યાં છે. ક્લાયમેટ ચેન્જ પર લગામ કસવા સૌથી પહેલાં ૧૯૯૨માં રિયો ડી જાનેરો ખાતે યુ.એન. દ્વારા અર્થ સમિટિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું જેમાં વિશ્વના ૧૭૪ દેશોએ ભાગ લીધો.

થયેલો ક્યોટો પ્રોટોકોલ છે. આ સંધિ અંતર્ગત તમામ દેશોએ સાથે મળીને નિર્ણય લીધો કે ૨૦૧૨ સુધીમાં તાપમાનમાં વધારા માટે જવાબદાર ગ્રીન હાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનમાં ૧૯૯૨ના ગ્રીન હાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનના સ્તરની ૫.૨ ટકા કમી કરવામાં આવે. જોકે આ સમજૂતિ છેક ૨૦૦૫માં અમલમાં આવી.

ક્યોટો પ્રોટોકોલ બાદ પણ ક્લાયમેટ ચેન્જ પર વધારે એક સેલ્સિયસનાં આદેશ લક્ષ્યાંકને લઈને એક વ્યાપક સમજૂતિ થઈ. આ બેઠકમાં ઘડાયેલા ૧૮ પાનાના દસ્તાવેજને પેરિસ સમજૂતિ કહેવામાં આવે છે.

વાતાવરણમાં કાર્બન ડાયોક્સાઈડનું જે પ્રમાણ હોવું જોઈએ તેનો બે તૃતીયાંશ હિસ્સા આપણે અત્યાર સુધીમાં વાતાવરણમાં ભેળવી ચૂક્યા છીએ. જો ક્લાયમેટ ચેન્જ પર અંકુશ રાખવો હોય તો ૨૦૨૦ સુધીમાં ગ્રીન હાઉસ ગેસોનું ઉત્સર્જન ચરમસીમાએ હોવું જોઈએ પરંતુ વર્તમાન પરિસ્થિતિ જોતા એ પછી પણ આવા ગેસોનું પ્રમાણ વધ્યાં જ કરે એવી પૂરી સંભાવના છે. ૨૦૫૦ સુધીમાં હુનિયાભરમાં

ચૂક્યા કે પર્વાવરણ નવા પાના મામલે પોઈન્ટ ઓફ નોનરેટને વધી નજીક આવી રહી છે. તેમણે કાર્બન ગેસોના ઉત્સર્જનમાં કપાત લાવવાના ઔદ્યોગિક દેશોના પ્રયાસોને અપૂરતા ગણાવ્યાં છે. તો યુરોપિયન ક્લાયમેટ ફાઉન્ડેશનનો દાવો છે કે અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે પેરિસ સમજૂતિથી અમેરિકાને અળગું કરી દીધું છે અને ભારત, રશિયા અને બ્રાઝિલ જેવા દેશો પણ પોતાની જવાબદારીઓને લઈને ખાસ ઉત્સાહિત નથી.

બે વર્ષ પહેલાં પોલેન્ડના કાટોવિસ્કે શહેર ખાતે યોજાયેલી ક્લાયમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સમાં એક કામ કરે એવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્સર્જન વ્યાપાર વ્યવસ્થા બનાવવી અને ગરીબ દેશોને પર્વાવરણ સંબંધિત નુકસાન બદલ વળતર આપવાની વાત થઈ હતી. ગરીબ દેશોને આવતા વર્ષી ૧૦૦ અબજ ડોલરની રકમ આપવામાં આવશે પરંતુ હજુ સુધી એ વાતે મતભેદ છે કે અગાઉના વર્ષોમાં થયેલા પર્વાવરણના નુકસાનનો બદલો કેવી રીતે વાળવો.

બરી સમસ્યા એ વાત છે કે જો હુનિયાના તમામ દેશો પણ ગ્રીનહાઉસ ગેસોના ઉત્સર્જનમાં કમી લાવવાના પોતાના વાચદા પૂરા કરી દે તો પણ હુનિયાનું તાપમાન ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ પહેલાના સ્તરથી ઓછામાં ઓછું ત્રણ ડિગ્રી સેલ્સિયસ વધી જશે. વૈજ્ઞાનિકોનું કહેવું છે કે આટલા ઊંચા તાપમાનના વધારાની પર્વાવરણ પર અત્યંત ખરાબ અસરો થશે.

બે વર્ષ પહેલાં પોલેન્ડના કાટોવિસ્કે શહેર ખાતે યોજાયેલી ક્લાયમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સમાં એક કામ કરે એવી આંતરરાષ્ટ્રીય ઉત્સર્જન વ્યાપાર વ્યવસ્થા બનાવવી અને ગરીબ દેશોને પર્વાવરણ સંબંધિત નુકસાન બદલ વળતર આપવાની વાત થઈ હતી. ગરીબ દેશોને આવતા વર્ષી ૧૦૦ અબજ ડોલરની રકમ આપવામાં આવશે પરંતુ હજુ સુધી એ વાતે મતભેદ છે કે અગાઉના વર્ષોમાં થયેલા પર્વાવરણના નુકસાનનો બદલો કેવી રીતે વાળવો.